

Een wonderlijke middag tussen geledpotige diertjes

Door Tom Hakbijl

Gewone kortnek. Foto: Helga Masurel

Het is 2023. De uitvoering van de natuurherstelmaatregelen van Zuid-Hollands Landschap afgelopen winter hebben diepe indruk gemaakt. We hopen er het beste van, maar het was wel schrikken. Om die reden heeft de keverwerkgroep haar werkterrein verlegd naar de aangepakte terreinen. Vandaar dat ik in het vroege voorjaar op mijn knieën naar de grond zit te staren. Sterke bril op, niet bewegen, opzij uitademen, want geledpotige dieren reageren sterk op koolzuurgas en diverse spinachtigen kunnen met hun ultradunne bekerhaartjes de meest minieme trillingen waarnemen. Als je ook diertjes naar je toe ziet lopen doe je het goed.

En het ging allemaal goed, wonderlijk goed zelfs. Het was een heel geschikte dag. Eindelijk leek de winter verdwenen en warmde de zon de grond een beetje op. De eerste die verscheen was geen kever, maar een spin, een wolfspin. Hij was donker en had grijze haren op zijn kop tot over zijn hele rug. Wolfspinnen maken geen web. Ze jagen lopend, een stukje rennen en dan even rondkijken. Hij zag iets. Een klein, plat en mager diertje met acht poten, dat ongemakkelijk strompelde over de zandkorrels. Wat zou er nu gebeuren? Je kan wel proberen het gedrag te voorspellen, en soms met succes, maar je weet nooit wat er echt in ze omgaat. Goed opletten maar. Mijn hoorapparaat stond op 11, misschien te hard. Ik hoorde wonderlijke geluiden. Het leek wel of ze met elkaar praatten. Het was de spin, die eerst met veel stapjes van al zijn poten zo draaide dat hij recht voor het andere diertje stond.

'Dag mijt, wat loop je moeilijk?' Dit had ik niet verwacht. Het klonk heel ontwapenend uit de mond van een spin. 'Ik ben geen meid, maar een nimf, een teeknimf. Ik voel trouwens dat ik een jongen ben, maar ik weet het niet zeker. Nog een keer vervellen en dan gaan we het zien. Ik heet Ixodes, noem mij maar Ix, of kortweg X.'

Ixodes had al van alles meegemaakt en vond zo'n naam wel cool, maar de spin was zijn bosje nooit uit geweest en was niet zo wereldwijd. Dat vervellen en die lichamelijke veranderingen had hij ook meegemaakt en dat schept een band.

'Ik ben een Pardosa, en wordt lugubris genoemd, maar dat klinkt zo akelig. Noem mij maar Luigi. Klinkt aardiger, toch?' 'Is goed. Zeg Luigi, heb jij ook zo'n last gehad van dat gegrave, getril en gezaag,

de hele winter lang? En wat vind je van het resultaat?' En hij wees met vier poten om zich heen.

Luigi had niet meteen een antwoord. Hij keek eens rond, al gaat dat eigenlijk vanzelf met acht ogen.

'Ik was in winterslaap en heb niet veel gemerkt, maar nu je het zegt. Het is wel een beetje kaal geworden.'

'Een beetje kaal? Winterslaap? Ik zou mij niet nog een seizoen zonder eten kunnen veroorloven. Ik zit hier al de hele herfst en winter te wachten tot er een broek langkomt, of een poot. Ik ben op zoek naar een flinke grasspriet om in te klimmen, maar hier is niks. Op het kale zand kan ik niet werken. En die korrels plakken aan mijn voeten.'

Luigi zag het verband niet direct tussen die sprieten, broeken en poten. Hij was tenslotte een spin en nog aan het wakker worden. Hij zag nu pas dat de hele wereld veranderd was. Zijn boom was weg, met wortels en al. Die staken verderop machteloos in de lucht. Er was een krater en de planten waren ook weg. Alle bosgrond was verdwenen en er lagen zelfs geen blaadjes meer op de grond. Er was alleen zand. En vreemde reusachtige afdrukken die voor een bodemspin nauwelijks te overzien waren.

En ook hij had een lege maag. X kwam niet in aanmerking. Dat zou niet passend zijn nu ze zo geanimeerd in gesprek waren. Intussen waren de twee spinachtigen niet alleen. Om hen heen liepen overal mieren, allemaal verschillende, kleine bruine, kleine rode, gele, grote zwarte en rood met zwarte. Ze waren erg onrustig en liepen allemaal door elkaar te rennen. Ze waren duidelijk de weg kwijt. Vroeger was alles goed georganiseerd en liep iedereen op zijn eigen pad, maar nu was het een janboel. Waar waren de paden en waar konden ze luizen vinden

om te melken of prooien vangen? De mieren deden ook niet mee aan het gesprek. Ze waren veel te druk met elkaar en met verkennen. Voor Luigi waren het altijd al potenbijters, zuurspuiters en gifstekers, die je altijd in bendes omsingelden. Ze hadden het ook onderling aan de stok, tot oorlogen en kannibalisme aan toe. Vreselijk. Met dat volk moest je erg oppassen. Luigi werd er zenuwachtig van, ging af en toe verzitten en lette goed op dat hij niet werd ingesloten. 'Alles is anders en iedereen doet vreemd,' jammerde Luigi.

'Ja dat zeg ik toch,' zei X.

'Het is hier te licht en ik wil op een mooi droog blad zitten. Dat voelt goed en zo zien de vrouwen je graag. Die vinden dat mooi, vooral als ik dan met mijn palphanden wuif.' En hij deed zijn verleidingsdansje voor, al was het in het zand. X vond het hilarisch en stak enthousiast zijn voorpoten omhoog. 'En nog wat, ik zie die veertienpoters ook niet, die altijd aan onze blaadjes zitten te knagen.'

'Bedoel je ons soms?' hoorde Luigi achter zich zeggen.

Hij draaide zich om en stond voor een stuk hout dat was blijven liggen. Er zat een brede kier in en daarbinnen zag hij allemaal pantser en bewegende voelsprieten. Er had zich een heel leger pissebedden in verschanst. Eentje stak met zijn kop uit de spleet.

'Isopoda is de naam, zeg maar Ipod.'

X moest daar om grinniken, maar liet niets blijken. Kon ook moeilijk, met zo'n akelige steeksnuif.

'We kunnen hier aan dat stuk hout blijven knagen, maar we hebben dorst. Onze kieuwen verdrogen.'

'Dan hadden jullie vroeger niet uit het water moeten kruipen,' zei X.

'Gaan we bijdehand doen? We hebben het

Luigi en X beaamden dat. Dan vlieg je toch gewoon een eindje verder? Of je graaft een gat. Dat doen mijn larfjes ook. Die kunnen geweldig graven met hun kop. Heerlijk, zoals ze het uitgegraven zand wegsnijten. Een cm of 20 diep moet genoeg zijn en zo niet, daarbeneden is nog zand genoeg. Gewoon doorgraven.'

Dat de spin, de teek en de pissebedden niet konden vliegen was een teer punt en dat graven leek ze ook niets, maar niemand wilde erover beginnen. 'Is er eten dan, daar beneden?' probeerde Ipod. 'Nee, niet veel, maar de larfjes liggen met hun kaken aan het oppervlak en als er dan een diertje

met onze kieuwen altijd geweldig gedaan op land. Dat doet niemand ons na. Wij zijn bijna overal in de meerderheid. Als wij 's nachts boven in de boom mosblaadjes zitten te peuzelen komen wij geen teken tegen, of wel soms?

Ipod was duidelijk gepikeerd.

'En waarom maken ze een woestijn van dit bos? Vannacht hebben we geprobeerd het bos aan de overkant te bereiken. Maar we stuitten op een menigte skeletten. Isopodenskeletten. Witgeblakerd door de zon, afgrijselijk. De overtocht is te ver voor een nacht. Als het dag wordt in die woestijn gaan we eraan. We blijven met zijn allen hier in het hout. We wachten op beter weer. Een weekje regen zal ons goed doen.' Al dat gepraat was niet onopgemerkt gebleven. Daar was nog een ander dier, een flinke, ook gepantserd, zwart. Hij kwam nieuwgierig uit een kuiltje kruipen en reikte zwaaiend met zijn antennes naar voren.

'Ha, die Tor,' riep Luigi amicaal.

'Zeg maar liever kever. Wij zijn zwart, maar daarom hoeft je ons nog geen tor te noemen. *Nebria brevicollis* is de naam.' Daar kon iedereen het mee doen. Achter haar rug om werd haar familie kortnek genoemd, maar dat vond de kever niet leuk. Gewone kortnek zelfs, en die onnadenkende napraters bleven het maar zeggen. Maar goed, er waren grotere problemen.

'Ik zit ook liever niet in het kale zand, maar mij kan het verder niet zo veel schelen. Ik voel mij overal wel thuis. Als ik maar niet tussen de beddepijpers hoeft te slapen.'

'Wat zei je daar,' zei Ipod.

'Ik zei niets, ik dacht maar wat. Ik vind het gewoon te druk in dat hout en het is er niet fris,' zei ze, in de hoop ervan af te zijn.

'En mijn familie is ook weg. Ik zat toevallig wat dieper in de grond, maar de anderen

zijn met onderkomen en al weggeschept.'

'Ook dat nog,' riep Luigi uit, bij wie de omvang van de ramp langzaam begon door te dringen.

De stemming begon behoorlijk bedrukt te raken. Maar voordat er iemand verder kon klagen zoefde er iets door de lucht. Met een plof viel hij neer en hij stond meteen stil, vleugels in een klap onder de dekschilden. Perfecte landing. Zijn uiterlijk was verpletterend. Zijn hele lichaam was bedekt met richeltjes en bobbeltjes die als technicolor pixels het licht in allerlei felle kleuren weerkaatste. Hij leek wel niet echt. Maar dat was niet het enige. Hij was groter dan de anderen, met grote, bolle ogen die dwars door je heen leken te kijken, en het ergste, twee enorme kaken die kruisgewijs over elkaar staken, met ijsingwekkende, ver uitstekende scherpe punten en zelfs nog twee extra spiesen halverwege. Zijn kaaktasters trilden een beetje toen hij met zijn liptasters op zijn onderlip trommelde. De toch al geschokte bosbewoners stonden als aan de grond genageld.

'Wat kijken jullie beteuterd. Kijk eens om je heen. Het is lekker weer, het warmt heerlijk op,' zei de vliegende kever.

'Maar alles is verwoest,' zei Luigi bedremmeld.

'Kom, kom, niet zo negatief. Alles is mooi kaal. Overal grijs zand. Het zonnetje schijnt en er lopen hier allerlei diertjes, die ...'

De kever slikte de rest in, want ook hij begreep dat dit niet het moment was om over zijn favoriete dieet uit te weiden. Hij herstelde zich snel.

'Mijn naam is *Cicindela hybrida*. Laat dat hybrida maar weg. En geen grapjes daarover graag. Ik zeg het maar vast. Zoals ik al zei, het warmt lekker op, toch?'

'Voor ons hoeft het niet zo warm,' zei Ipod.

overheen ...'

Cicindela bemerkte dat het steeds lastiger werd om eerlijk te zeggen waar het op staat. Gelukkig werd hij gered door de anderen.

'Onze familie is daar niet op toegerust, op dat graven, en wij hebben geen larfjes, maar jonkies,' zei Luigi.

'En wij moeten echt op een spriet zitten,' zei X.

'Er groeien straks vast wel weer wat sprieten en anders moeten jullie maar een nieuwe plek zoeken. En hopelijk komen er meer migranten. Ik denk dat ik voorlopig blijf, of is iemand daarop tegen?' zei *Cicindela*.

Het was duidelijk dat de anderen niet veel in te brengen hadden.

'Gaaf met U?' Klonk het opeens hard achter me. 'Bent U gevallen?'

Ik schrok op.

'Ik denk dat ik een beetje in slaap gesukkeld ben,' loog ik. 'Maar U hoeft niet zo hard te praten. Ik ben niet doof.'

En ook dat was niet helemaal waar. Met stramme benen kwam ik overeind. Wat een wonderlijke middag. Ik kon mijn belevenissen maar beter voor mij houden. Later misschien.

Nebria brevicollis (gewone kortnek, loopkeverfamilie) op favoriete ondergrond komt tevoorschijn uit een kuiltje. De antennes gespreid, de kaken gesloten, kaaktasters vooruitgestoken en de wat kleinere liptasters daartussen.

Een volwassen en nuchtere *Ixodes ricinus* (schaapenteek) vrouwtje op grassprietten wacht met gespreide voorpoten op een langslappend dier of mens om zich helemaal vol te zuigen met bloed.